EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 31. 7. 2018
COM(2018) 562 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o posúdení programov opatrení členských štátov podľa rámcovej smernice o morskej stratégii

{SWD(2018) 393 final}

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o posúdení programov opatrení členských štátov podľa rámcovej smernice o morskej stratégii

Morský život a zdroje: základ života na našej planéte

Význam morí a oceánov pre blaho našej planéty je v súčasnosti nesporným faktom. Ľudské činnosti vyvíjajú tlaky[1], ktoré ovplyvňujú morský život a jeho biotopy a základné funkcie našich oceánov. Nedávne iniciatívy prispeli k zvýšeniu informovanosti o zdraví a stave našich morí a oceánov. Patria k nim: prijatie cieľa udržateľného rozvoja č. 14 [2], ktorým je chrániť a udržateľne využívať oceány, moria a morské zdroje; spoločné oznámenie o medzinárodnej správe oceánov[3]; „Konferencia o oceáne“ o cieli udržateľného rozvoja č. 14 [4]; séria konferencií „Náš oceán“, ktorej poslednú časť usporiadala Únia v októbri 2017.[5]

V uplynulých šiestich rokoch členské štáty EÚ vyvíjajú morské stratégie na dosiahnutie súladu s **rámcovou smernicou o morskej stratégii[6].** V smernici sa od členských štátov vyžaduje, aby posúdili stav kvality morského prostredia, určili dobrý environmentálny stav, stanovili vhodné environmentálne ciele, vypracovali primerané monitorovacie programy a vykonávali opatrenia na dosiahnutie kľúčového cieľa smernice zabezpečiť do roku 2020 „dobrý environmentálny stav“ všetkých morských vôd EÚ. Pojem „dobrý environmentálny stav“ sa v smernici vymedzuje prostredníctvom deskriptorov[7], medzi ktoré patrí napríklad zachovanie biodiverzity alebo riešenie antropogénnych tlakov, ktoré zahŕňajú rybolov, poškodenie morského dna, morský odpad a kontaminujúce látky. Nové rozhodnutie Komisie[8], ktoré je účinné od júna 2017, obsahuje požiadavku, aby členské štáty pri kvantitatívnom

---

[1] Zoznam antropogénnych tlakov je uvedený v smernici Komisie (EÚ) 2017/845 zo 17. mája 2017, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES, pokiaľ ide o orientačný zoznam prvkov, ktoré sa majú zohľadniť v rámci prípravy morských stratégií (Ú. v. EÚ L 125, 18.5.2017, s. 27).

[2] https://sustainabledevelopment.un.org/sdg14

[3] Spoločné oznámenie o medzinárodnej správe oceánov: program pre budúcnosť našich oceánov, JOIN(2016) 49 final.

[4] https://oceanconference.un.org/

[5] http://www.eurocean2017.org

[6] Smernica Komisie 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa mení smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES, pokiaľ ide o orientačný zoznam prvkov, ktoré sa majú zohľadniť v rámci prípravy morských stratégií (rámcová smernica o morskej stratégii), Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19 – 40.

[7] V prílohe I k rámcovej smernici o morskej stratégii sa vymedzuje 11 kvalitatívnych deskriptorov, ktoré sa ďalej špecifikujú v rozhodnutí Komisie 2017/848/EÚ. Patria medzi ne tieto deskriptory: D1 – Biodiverzita, D2 – Nepôvodné druhy, D3 – Komerčne lovené ryby a mäkkýše, D4 – Potravinové reťazce, D5 – Eutrofizácia, D6 – Integrita morského dna, D7 – Hydrografické zmeny, D8 – Kontaminanty, D9 – Kontaminanty v plodoch mora, D10 – Odpad, D11 – Energia vrátane podmorského hluku. Na účely tejto správy boli deskriptory biodiverzity (D1, D4 a D6) zoskupené podľa hlavných skupín druhov a druhov biotopov: vtáky, cicavce a plazy, ryby a hlavonožce, biotopy morského dna a biotopy vodného stĺpca. Na základe tohto zoskupenia vzniklo 13 kategórií deskriptorov.

[8] Rozhodnutie Komisie (EÚ) 2017/848 zo 17. mája 2017, ktorým sa stanovujú kritériá a metodické normy určovania dobrého environmentálneho stavu morských vôd a špecifikácie a štandardizované metódy monitorovania a posudzovania a ktorým sa zrušuje rozhodnutie 2010/477/EÚ (Ú. v. EÚ L 125, 18.5.2017, s. 43).

vymedzení pojmu „dobrý environmentálny stav“ morských vôd v rámci svojej územnej pôsobnosti dodržiavali spoločné kritériá a metodické normy. Treba spomenúť, že v rámcovej smernici o morskej stratégii sa výslovne vyžaduje, aby členské štáty v každom morskom regióne alebo subregióne spolupracovali so svojimi susedmi[9].

Táto správa vychádza z posúdení morských stratégií členských štátov v rokoch 2014 a 2017[10], ktoré vypracovala Komisia, a hodnotia sa v nej programy opatrení, ktoré museli všetky členské štáty predložiť Komisii do 31. marca 2016[11]. Na konci tohto posúdenia sa ako súbor opatrení členským štátom poskytujú všeobecne platné usmernenia týkajúce sa úprav potrebných na zlepšenie súdržnosti a účinnosti ich opatrení. Odporúčania pre jednotlivé krajiny sú zahrnuté v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe[12].

Žiaľ, iba šesť členských štátov[13] oznámilo svoj národný program opatrení včas. Komisia preto začala príslušné postupy v prípade nesplnenia povinnosti. Do uzávierky vo februári 2017[14] napokon 16 z 23 morských členských štátov EÚ[15] oznámilo svoje národné programy. Z časových dôvodov nebolo možné na účely tejto správy posúdiť programy, ktoré predložilo sedem[16] členských štátov po termíne uzávierky.

V posúdení Komisie z roku 2014 sa konštatovalo, že vymedzenie pojmov a ciele, ktoré súvisia s cieľom „dobrého environmentálneho stavu“[17], sa v členských štátoch v značnej miere líšili. Preto sa v tomto posúdení skúma, do akej miery opatrenia členských štátov umožňujú lepšiu porovnateľnosť ich úsilia pri riešení príslušných tlakov na morské prostredie. Takisto sa pri každom príslušnom deskriptore posudzuje, do akej miery je pravdepodobné, že členské štáty dosiahnu dobrý environmentálny stav do roku 2020, ako sa vyžaduje v smernici[18].

Aké opatrenia členské štáty doposiaľ prijali na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu?

Vo svojich programoch opatrení členské štáty často ako opatrenia uvádzajú existujúce iniciatívy alebo prebiehajúce vykonávanie politík. Patria sem napríklad opatrenia prijaté podľa právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia alebo iných zákonov, ako je

[9] Príslušné morské regióny a subregióny EÚ sa uvádzajú v článku 4 smernice 2008/56/ES. Štyri morské regióny EÚ sú Baltské more, severovýchodná časť Atlantického oceánu, Stredozemné more a Čierne more.
[10] COM(2014) 97 final a COM(2017) 03 final.
[11] V článku 16 rámcovej smernice o morskej stratégii sa vyžaduje, aby Komisia posúdila programy opatrení.
[12] SWD(2018)393.
[13] Belgicko, Holandsko, Nemecko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko.
[14] Správa za Maltu bola predložená v apríli 2017, do tohto posúdenia však bola zahrnutá, keďže nebol potrebný jej preklad.
[15] T. j. okrem šiestich uvedených členských štátov: Bulharsko, Cyprus, Fínsko, Francúzsko, Írsko, Lotyšsko, Malta, Poľsko, Španielsko a Taliansko.
[16] Dánsko, Estónsko, Grécko, Chorvátsko, Litva, Rumunsko a Slovinsko.
[17] V zmysle požiadaviek uvedených v článkoch 8 a 9 rámcovej smernice o morskej stratégii, ktorých dodržiavanie sa posudzovalo v rámci oznámenia Komisie COM(2014) 97 final.
[18] Článok 1 smernice 2008/56/ES, v ktorom sa vymedzuje predmet úpravy.

napríklad rámcová smernica o odpade[19], rámcová smernica o vode[20], smernica o vtákoch[21], smernica o biotopoch[22], smernica o čistení komunálnych odpadových vôd[23] alebo nariadenie o spoločnej rybárskej politike[24]. Členské štáty do svojich programov zaradili aj existujúce medzinárodné záväzky, napríklad záväzky Medzinárodnej námornej organizácie. Okrem toho členské štáty často uvádzajú iniciatívy prijaté v rámci regionálnych morských dohovorov[25]. Je pozitívne, že v niekoľkých prípadoch uvádzajú opatrenia osobitne dohodnuté so susedmi v rámci morského regiónu EÚ (najmä v rámci príslušných regionálnych morských dohovorov) alebo v rámci subregiónu. Približne 25 % opatrení bolo označených za „nové“, čo znamená, že boli zavedené osobitne na účely danej smernice. Takisto je pozitívne, že vďaka rámcovej smernici o morskej stratégii sa členské štáty postupne odklonili od čiastkového prístupu k ochrane morského prostredia a priklonili sa k strategickejšiemu prístupu tým, že spojili rôzne oblasti činnosti[26].

Výnimky

Členské štáty môžu podľa smernice za presne vymedzených okolností alebo v rámci príslušného časového plánu uplatniť **výnimky**[27] z dosiahnutia jednotlivých aspektov plánovaných environmentálnych cieľov alebo dobrého environmentálneho stavu. Tieto presne vymedzené okolnosti zahŕňajú situácie, keď dosiahnutie takýchto cieľov súvisí s činnosťou alebo nečinnosťou, ktorá je mimo zodpovednosti členských štátov, udalosti vyššej moci alebo prírodné podmienky, ktoré neumožňujú včasné zlepšenie stavu morských vôd. Osem[28] zo 16 zúčastnených členských štátov oznámilo výnimky. Ďalšie členské štáty vyhlásili, že neuplatnili výnimky, pretože im chýbajúce poznatky a údaje neumožňujú dospieť k záveru, či je v tejto fáze vykonávania potrebná výnimka alebo nie.

---

[19] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3).

[20] Smernica 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1).

[21] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (Ú. v. EÚ L 20, 26.1.2010, s. 7).

[22] Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 22.7.1992, s. 7).

[23] Smernica Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd (Ú. v. ES L 135, 30.5.1991, s. 40).

[24] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1380/2013 z 11. decembra 2013 o spoločnej rybárskej politike, ktorým sa menia nariadenia Rady (ES) č. 1954/2003 a (ES) č. 1224/2009 a zrušujú nariadenia Rady (ES) č. 2371/2002 a (ES) č. 639/2004 a rozhodnutie Rady 2004/585/ES (Ú. v. EÚ L 354, 28.12.2013, s. 22).

[25] Na morské vody EÚ sa vzťahujú štyri regionálne morské dohovory: 1. Dohovor o ochrane morského prostredia v oblasti Baltského mora (HELCOM); 2. Dohovor o ochrane morského prostredia v oblasti Baltského mora (HELCOM); 3. Barcelonský dohovor o ochrane morského prostredia a pobrežných oblastí Stredozemného mora; 4. Dohovor o ochrane Čierneho mora pred znečistením(Bukureštský dohovor). Únia je zmluvnou stranou prvých troch dohovorov.

[26] Upozorňujeme, že v tejto správe sa uvádzajú aj opatrenia, ktoré sa zavádzajú prostredníctvom iných legislatívnych iniciatív, ako sú napríklad plány manažmentu povodia podľa rámcovej smernice o vode, tieto opatrenia sa v nej však neposudzujú. V týchto prípadoch sú teda závery len čiastočné.

[27] Článok 14 rámcovej smernice o morskej stratégii.

[28] Cyprus, Fínsko, Holandsko, Lotyšsko, Malta, Poľsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko.

Druhy opatrení

Členské štáty zaviedli najmä opatrenia, ktoré **priamo pomáhajú znížiť tlak prostredníctvom právneho alebo technického zásah** (v grafe 1 sa označujú ako „priame opatrenia“). Priame opatrenia zahŕňajú napríklad technické riešenia (napríklad tichšie lodné motory) alebo obmedzenia územného rozsahu určitých činností (napr. prostredníctvom postupov udeľovania licencií). Niektoré členské štáty však uviedli aj opatrenia na nepriame **riešenie daného tlaku** (v grafe 1 sa označujú ako „nepriame opatrenia“). Patria sem činnosti v oblasti riadenia, kampane na zvýšenie informovanosti alebo komunikačné kampane (napr. na zníženie množstva odpadu). Ak členské štáty nedisponovali dostatočnými poznatkami o konkrétnom tlaku (napr. o nepôvodných druhoch, o podmorskom hluku), identifikovali potrebu ďalšieho výskumu s cieľom získať lepšie podklady pre budúce opatrenia a/alebo zaviesť ďalšie monitorovanie. Bolo by vhodnejšie vykazovať takéto opatrenia ako súčasť monitorovacích programov[29].

V súlade s požiadavkami rámcovej smernice o morskej stratégii[30] všetky členské štáty vo svojich programoch opatrení uvádzajú použitie **opatrení priestorovej ochrany**. Ide o opatrenia zamerané na vytvorenie súdržných a reprezentatívnych sietí chránených morských oblastí, ako sú osobitné chránené územia v súlade so smernicou o biotopoch a smernicou o vtákoch alebo iné chránené oblasti dohodnuté v regionálnych alebo medzinárodných dohodách. Členské štáty tieto priestorové opatrenia často vykazovali v súvislosti s rybolovom alebo ochranou určitých biotopov. Uvádzajú sa v príslušných oddieloch a bližšie sa opisujú sa v technických posudkoch[31]. Kým dva členské štáty[32] jasne uvádzajú nové chránené morské oblasti, ďalších osem[33] uviedlo, že v rámci opatrení plánujú alebo určujú nové chránené morské oblasti. Celkové pokrytie sa výrazne zvýšilo[34] vďaka právnym predpisom o vtákoch a biotopoch[35] a medzinárodným dohovorom.

[29] Článok 11 rámcovej smernice o morskej stratégii.

[30] Ako sa vyžaduje v článku 13 ods. 4 rámcovej smernice o morskej stratégii.

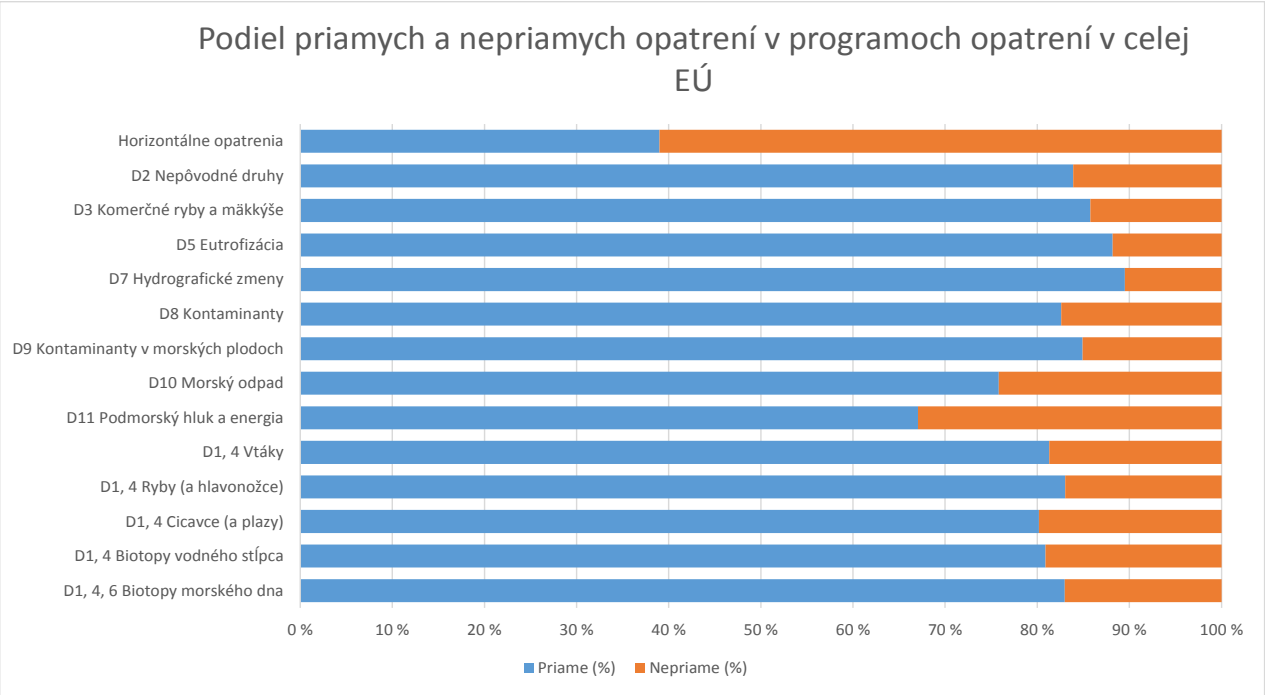
[31] Technické posúdenia týkajúce sa jednotlivých členských štátov pre Komisiu vypracoval externý konzultant a sú dostupné na adrese: http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/reports_en.htm.

[32] Portugalsko a Spojené kráľovstvo.

[33] Bulharsko, Cyprus, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

[34] Priemerné pokrytie sa medzi rokmi 2012 a 2016 zvýšilo o 4,9 %. Agnesi, S., Mo, G., Annunziatellis, A., Chaniotis, P., Korpinen, S., Snoj, L., Globevnik, L., Tunesi, L., Reker, J. – Spatial Analysis of Marine Protected Area Networks in Europe’s Seas II (Priestorová analýza sietí chránených morských oblastí v európskych moriach II), zväzok A, 2017, ed. Künitzer, A., Technická správa ETC/ICM 4/2017, Magdeburg: European Topic Centre on inland, coastal and marine waters, 41 strán.

[35] Ďalšie informácie nájdete v časti Priestorová analýza sietí chránených morských oblastí v európskych moriach II (Spatial Analysis of Marine Protected Area Networks in Europe’s Seas II), Technická správa ETC/ICM 4/2017, https://www.researchgate.net/publication/322759892.

Graf 1 Podiel priamych a nepriamych opatrení na programoch opatrení v celej EÚ

Opatrenia prijaté na riešenie tlakov na morské prostredie

V tomto oddiele sa skúmajú opatrenia zavedené na riešenie tých deskriptorov smernice, ktoré sa osobitne týkajú antropogénnych tlakov.

Nepôvodné druhy

Ak sa nepôvodné druhy stanú „inváznymi“, môžu ohroziť morskú biodiverzitu. Za dve hlavné činnosti, ktoré môžu viesť k introdukcii a šíreniu nepôvodných druhov do vôd Únie, členské štáty označujú lodnú dopravu a akvakultúru.

Riadenie balastných vôd[36] využíva na boj proti druhom introdukovaným prostredníctvom lodnej dopravy trinásť členských štátov[37]. Tento tlak sa však môže lepšie riešiť dodatočnými opatreniami, napríklad dodržiavaním usmernení Medzinárodnej námornej organizácie týkajúcich sa biologického znečistenia[38], keďže sú zamerané na obmedzenie znečistenia z trupu lode. Opatrenia, ktoré 16 členských štátov uviedlo vo svojich programoch opatrení, často vychádzajú z regionálnej práce a z existujúceho práva Únie, ako sú predpisy EÚ o inváznych nepôvodných druhoch[39] a nepôvodných druhoch v akvakultúre[40]. Niektoré

[36] Riadenie a kontrola vody a sedimentov naložených a vyložených z lode.
[37] Belgicko, Bulharsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.
[38] Uznesenie MEPC.207(62).
[39] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014 z 22. októbra 2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia inváznych nepôvodných druhov (Ú. v. EÚ L 317, 4.11.2014; s. 35).

členské štáty[41] už zaviedli cielené opatrenia na zníženie rizika introdukcie nepôvodných druhov prostredníctvom akvakultúrnych chovov, kým niekoľko ďalších uviedlo, že na lepšie pochopenie tlaku ešte potrebujú uskutočniť ďalší výskum.

Novoprijaté opatrenia sú rôznorodé: od priameho zamerania rybárov na lov nepôvodných druhov až po poskytovanie stimulov pre ekologické lode a/alebo iniciatívy na zvyšovanie informovanosti, najčastejšie zamerané na rekreačné aktivity.

Nie je možné odpovedať na otázku, či členské štáty do roku 2020 dosiahnu dobrý environmentálny stav vyžadovaný v smernici, pokiaľ ide o tlaky nepôvodných druhov, keďže členské štáty túto skutočnosť buď neoznámili, alebo o nej nevedeli informovať. Poľsko, Cyprus a Malta oznámili odôvodnené výnimky z dosiahnutia dobrého environmentálneho stavu a uviedli, že introdukcia nepôvodných druhov je spôsobená situáciami mimo ich kontroly (napr. v prípade Stredozemného mora môžu takéto druhy vstupovať cez Suezský prieplav).

Opatrenie → *Švédsko: vnútroštátny systém varovania a reakcie na včasné odhalenie problému, jeho riešenie a vypracovanie núdzových plánov*

Švédsko vo svojich vodách vytvorilo vnútroštátny systém varovania a reakcie, prostredníctvom ktorého budú úrady upozornené okamžite po zaznamenaní nového nepôvodného druhu. Na základe toho sa začnú vykonávať opatrenia rýchlej reakcie na ich eradikáciu, kontrolu alebo akékoľvek iné vhodné opatrenia súvisiace s pohotovostnými plánmi. Systém bude prepojený s monitorovacím programom Švédska.

Využívanie komerčne lovených rýb a mäkkýšov

Nadmerný rybolov môže mať vážne dôsledky smerujúce k postupnému vyčerpaniu a nakoniec ku kolapsu populácií rýb. Všetkých 16 členských štátov, ktorých programy sa posudzujú v tejto správe, zaviedlo opatrenia na minimalizáciu tlaku pochádzajúceho z komerčného rybolovu. Štrnásť členských štátov[42] zahrnulo aj osobitné opatrenia na zníženie vplyvu rekreačného rybolovu.

Tlak rybolovu postihuje všetky morské regióny EÚ, osobitne akútny je však v Stredozemnom mori. Členské štáty vo svojich vnútroštátnych programoch dôsledne uvádzajú opatrenia, ktoré prijali na dosiahnutie súladu so spoločnou rybárskou politikou, v ktorej sa vyžaduje, aby sa do roku 2020 dosiahol maximálny udržateľný výnos pre populácie rýb, čím by sa prispelo k dobrému environmentálnemu stavu stanovenému v rámcovej smernici o morskej stratégii. Medzi takéto vnútroštátne opatrenia patrí zmenšenie rybárskej flotily, zníženie celkového

[40] Nariadenie Rady (ES) č. 708/2007 z 11. júna 2007 o využívaní cudzích a lokálne sa nevyskytujúcich druhov v akvakultúre (Ú. v. EÚ L 168, 28.6.2007, s. 1).

[41] Bulharsko, Cyprus, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Lotyšsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Spojené kráľovstvo (pre severovýchodný Atlantik), Španielsko, Švédsko a Taliansko.

[42] Belgicko, Bulharsko, Fínsko, Francúzsko, Írsko, Lotyšsko, Malta, Nemecko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

výlovu, zákaz rybolovu alebo niektorých druhov rybolovných postupov (napr. vlečné siete) v určitých oblastiach.

Väčšina členských štátov[43] zaviedla aj nové opatrenia na zníženie tlaku na nadmerne využívané populácie, napríklad požiadavkou na používanie osobitného rybárskeho výstroja[44] alebo zavedením cielených časových/priestorových obmedzení či zákazov[45]. Väčšina členských štátov[46] zaviedla opatrenia priestorovej ochrany, či už v rámci sústavy Natura 2000, alebo v rámci plánov riadenia existujúcich chránených morských oblastí. Niekoľko členských štátov zaviedlo aj opatrenia na zvýšenie informovanosti o škodlivých rybolovných postupoch. Mnohé z nich výslovne spájajú prijaté opatrenia s dohodami prijatými na regionálnej a medzinárodnej úrovni, napríklad v rámci regionálnych organizácií pre riadenie rybolovu v Stredozemnom mori[47] alebo Medzinárodnej komisie pre zachovanie atlantických tuniakov. V programoch sa nachádzajú aj opatrenia vykonávané prostredníctvom regionálnych morských dohovorov, najmä dohovoru HELCOM a Barcelonského dohovoru.

Hoci sa v smernici vyžaduje, aby členské štáty dosiahli do roku 2020 dobrý environmentálny stav, pokiaľ ide o tlak vyplývajúci z rybolovu, ich národné programy musia byť dobre zosúladené s požiadavkami spoločnej rybárskej politiky, pričom väčšina členských štátov ešte nestanovila, kedy sa takýto cieľ dosiahne. Tri členské štáty oznámili výnimky a odôvodnene vyhlásili, že dobrý environmentálny stav sa dosiahne po roku 2020: Fínsko a Spojené kráľovstvo uvádzajú, že dobrý environmentálny stav pri využívaní komerčne lovených rýb a mäkkýšov sa nedosiahne v dôsledku prírodných podmienok, kým Malta uvádza, že na dosiahnutie cieľa je potrebné cezhraničné a regionálne úsilie.

Opatrenie → *Belgicko: Belgicko: lepšia kontrola a monitorovanie rekreačného rybolovu*

Belgicko nedávno zaviedlo právne opatrenie, ktorým sa uľahčuje monitorovanie rekreačného rybolovu, čo je činnosť, ktorá môže mať významný vplyv na morské prostredie, členské štáty ho však často neregulujú. Na základe tohto vnútroštátneho opatrenia, ktoré prekračuje požiadavky spoločnej rybárskej politiky, sa zlepší získavanie údajov, ktoré je kľúčové nielen na získanie informácií o stave populácie rýb, ale aj na reguláciu, ak je potrebná, a cielenejším spôsobom aj na reguláciu určitých rybolovných činností.

Prísun živín

Nadmerný prísun živín a organických látok do mora podporuje šírenie rias, čo vedie k eutrofizácii. Tento tlak môže zničiť morský život, a to najmä v pobrežných oblastiach a v hlbších vodách. Hoci tento tlak do určitej miery ovplyvňuje všetky morské vody v EÚ, jeho vplyvy sú najvýraznejšie v Baltskom mori. Obohacovanie o živiny sa pripisuje predovšetkým

[43] Lotyšsko, Nemecko a Poľsko nezaviedli osobitné opatrenia, ale uvádzajú celkové vykonávanie spoločnej rybárskej politiky, čím by sa mohol potenciálne riešiť tento tlak.
[44] Bulharsko, Cyprus, Holandsko, Írsko, Malta a Španielsko.
[45] Bulharsko, Francúzsko, Írsko a Portugalsko; Belgicko zaviedlo kvóty.
[46] Bulharsko, Cyprus, Fínsko, Francúzsko, Írsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.
[47] Všeobecná rybárska komisia pre Stredozemné more, GFCM.

poľnohospodárstvu, priemyslu, vypúšťaniu komunálnych odpadových vôd, akvakultúre a v menšej miere lodnej doprave. Problém spočíva v akumulácii takýchto živín na morskom dne.

Všetky členské štáty[48] vo svojich národných programoch uviedli opatrenia prijaté v plánoch manažmentu povodia na dosiahnutie súladu s cieľom „dobrého ekologického stavu" stanoveným v rámcovej smernici o vode[49] a na dodržanie parametrov stanovených v iných právnych predpisoch týkajúcich sa vody[50]. Niektoré členské štáty zahrnuli do svojich morských stratégií aj konkrétnejšie opatrenia, ako je napríklad podpora udržateľnej akvakultúry[51] a poľnohospodárskych[52] postupov, vytvorenie oblastí kontroly emisií oxidov dusíka (NOx) pre lodnú dopravu[53], vybudovanie náležitej prístavnej infraštruktúry pre skvapalnený zemný plyn[54] a kontrola vypúšťania neupravených splaškových odpadových vôd z lodí[55].

Výhľad členských štátov na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu, pokiaľ ide o riadenie prísunu živín do roku 2020 je v súlade s jednotlivými morskými regiónmi. Väčšina členských štátov v Baltskom mori neočakáva dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu do roku 2020, zatiaľ čo v Stredozemnom mori sa ho už podľa väčšiny členských štátov podarilo dosiahnuť.

Nie menej ako päť členských štátov[56] využilo výnimky, pokiaľ ide o tlak súvisiaci s prísunom živín. Uviedli však rôzne dôvody, čo poukazuje na menej jednotný regionálny prístup napriek cezhraničnej povahe daného tlaku. Pokiaľ ide o Baltské more, Fínsko, Lotyšsko a Poľsko uviedli odôvodnené situácie mimo svojej kontroly, pričom Poľsko rovnako ako Švédsko uvádza aj prírodné podmienky. Pokiaľ ide o severovýchodný Atlantik, Švédsko a Holandsko používajú podobné argumenty ako tie, ktoré sa použili na odôvodnenie výnimiek v Baltskom mori.

Opatrenie → *Fínsko: zníženie prísunu živín do životného prostredia*

Posyp polí sadrou je priame opatrenie zamerané na zníženie koncentrácie fosforu v pôde – živiny používanej v poľnohospodárstve, ktorá môže viesť k eutrofizácii. Použitím sadry sa znižuje prenikanie fosforu do sladkovodných systémov, a teda aj do morského prostredia. Jej výhodou je, že zlepšuje vlastnosti pôdy a v dôsledku toho znižuje eróziu.

[48] Hoci Belgicko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Švédsko a Taliansko osobitne neuvádzajú plány manažmentu povodia, uvádzajú opatrenia podľa rámcovej smernice o vode.

[49] Podľa smernice 2000/60/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1).

[50] Smernica o čistení komunálnych odpadových vôd (91/271/EHS), smernica o dusičnanoch (91/676/ES), smernica o priemyselných emisiách (2010/75/EÚ), smernica o povodniach (2007/60/ES).

[51] Bulharsko, Cyprus, Fínsko, Írsko, Malta, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

[52] Bulharsko, Cyprus, Fínsko, Holandsko, Írsko, Lotyšsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko, Taliansko a čiastočne Portugalsko.

[53] Bulharsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Nemecko, Poľsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko.

[54] Fínsko a Poľsko.

[55] Cyprus, Holandsko, Írsko, Lotyšsko, Malta, Nemecko a Poľsko.

[56] Fínsko, Holandsko, Lotyšsko, Poľsko a Švédsko.

Hydrografické zmeny

Ľudské činnosti, ako je rozvoj pobrežnej infraštruktúry, bagrovanie, ťažba piesku a odsoľovanie, môžu mať vplyv na fyzikálne vlastnosti morských vôd. Účinky možno pozorovať na zmenách v morských prúdoch alebo v činnosti vĺn, na zmenách prílivu, teplote, pH, salinite alebo zakalení. Uvedené zmeny môžu mať nepriaznivý vplyv na morské druhy a biotopy. Väčšina opatrení oznámených členskými štátmi sa týka existujúcich regulačných rámcov, ako je napríklad rámcová smernica o vode, smernica o posudzovaní vplyvov na životné prostredie[57] a smernica o strategickom environmentálnom hodnotení[58] a postupy udeľovania licencií, ktoré by sa mali vo všeobecnosti vzťahovať na všetky možné tlaky a vplyvy. Nie je však vždy jasné, akým spôsobom členské štáty plánujú uplatňovať opatrenia prijaté podľa týchto smerníc v kontexte morského prostredia. Niektoré členské štáty[59] zároveň uviedli, že v rámci svojich opatrení pracujú na príprave usmernení pre príslušné infraštruktúrne projekty. Len dva členské štáty[60] však jednoznačne riešia kumulatívne vplyvy takejto infraštruktúry.

Pokiaľ ide o antropogénne tlaky vedúce k hydrografickým zmenám, členské štáty nevyužili žiadne výnimky z dosiahnutia dobrého environmentálneho stavu podľa článku 14. Zo 16 členských štátov, ktorých národné programy sa posudzujú v tejto správe, štyri členské štáty uviedli[61], že dobrý environmentálny stav sa už podarilo dosiahnuť, zatiaľ čo dva členské štáty[62] tvrdia, že sa dosiahne do roku 2020. Ostatné členské štáty buď neuviedli, kedy sa dosiahne dobrý environmentálny stav, alebo to nedokážu odhadnúť.

Opatrenie → *Francúzsko: posúdenie kumulatívnych vplyvov*

Francúzsko v súčasnosti pripravuje usmerňovací dokument na pomoc príslušným orgánom a zainteresovaným stranám pri posudzovaní kumulatívnych vplyvov ľudských činností, najmä pokiaľ ide o projekty, pri ktorých sa vyžaduje posúdenie vplyvu na životné prostredie alebo strategické environmentálne hodnotenie. Obzvlášť dôležité to bude pri hydrologických tlakoch, pri ktorých sa doposiaľ zriedkavo riešili kumulatívne vplyvy.

Kontaminanty v mori a morských plodoch

Väčšina kontaminantov, hlavne z poľnohospodárskych pesticídov, ochranných náterov lodí (proti hnilobe)[63], liekov, priemyselných a komunálnych odpadových vôd vrátane ťažkých kovov, končí v mori. Prostredie morí a oceánov sa môže v dôsledku týchto vplyvov stať škodlivým pre morský život a napokon môže kontaminovať morské plody určené na ľudskú

[57] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. EÚ L 26, 28.1.2012, s. 1).
[58] Smernica 2001/42/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (Ú. v. ES L 197, 21.7.2001, s. 30).
[59] Írsko, Holandsko, Poľsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko, Taliansko.
[60] Francúzsko a Nemecko.
[61] Fínsko, Holandsko, Španielsko a Švédsko. Taliansko sa domnieva, že v Jadranskom mori sa dosiahol dobrý environmentálny stav, ale neuvádza stav pre iné regióny.
[62] Francúzsko a Spojené kráľovstvo.
[63] Farby, ktorými sa natierajú trupy lodí slúžiace na spomalenie rastu vodných organizmov alebo ich odstránenie.

spotrebu. Z dôvodu ochrany životného prostredia a zdravia ľudí je preto dôležité zabezpečiť, aby hladiny kontaminantov v morskom prostredí zostali nízke a v rámci bezpečných limitov.

Zo všetkých zdrojov kontaminantov v morskom prostredí sa v národných programoch oznámených členskými štátmi najmenej rieši atmosférická depozícia.

Ich programy navyše obsahujú veľmi málo opatrení priamo zameraných na kontaminanty v morských plodoch určených na ľudskú spotrebu, keďže vo všeobecnosti obsahujú argumenty, že opatrenia prijaté v súvislosti s kontaminantmi pravdepodobne znížia aj negatívny vplyv na morské plody. Členské štáty v tejto súvislosti uvádzajú opatrenia, ktoré sú potrebné na zabezpečenie dodržiavania právnych predpisov EÚ v oblasti bezpečnosti potravín[64] a ďalšie regulačné normy uplatniteľné na produkty rybolovu a akvakultúry, najmä pokiaľ ide o vysledovateľnosť, požiadavky na kvalitu z hľadiska zdravia, podmienky šľachtenia a chovu, posúdenia rizík a opatrenia v oblasti riadenia.

Pokiaľ ide o všeobecnejšie opatrenia zamerané na zníženie prítomnosti kontaminantov v mori, niekoľko členských štátov uvádza niektoré opatrenia, ktoré vyplývajú z požiadaviek EÚ. Ide o požiadavky, ktoré sú potrebné na dosiahnutie súladu so smernicami o dusičnanoch[65], o komunálnych odpadových vodách[66], emisiách do ovzdušia[67], znečistení z lodí [68] [69] a s nariadením REACH[70] [71]. Často uvádzajú aj medzinárodné záväzky podľa dohovoru MARPOL[72] alebo regionálnych morských dohovorov, v národných programoch však často nie sú jednoznačne uvedené konkrétne činnosti plánované osobitne na plnenie týchto medzinárodných záväzkov. Okrem uvedených existujúcich požiadaviek EÚ alebo medzinárodných požiadaviek 10 členských štátov[73] zaviedlo niektoré priame opatrenia, napríklad ďalšie regulovanie vypúšťania kontaminantov, zníženie používania pesticídov, zlepšenie postupov akvakultúry a bagrovania, ako aj niektoré nepriame opatrenia, napríklad zvyšovanie informovanosti a výskumné činnosti.

---

[64] Pozri najmä nariadenie Komisie (ES) č. 1881/2006 z 19. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú maximálne hodnoty obsahu niektorých kontaminantov v potravinách (Ú. v. EÚ L 364, 20.12.2006, s. 5).

[65] Bulharsko, Nemecko, Španielsko a Taliansko.

[66] Belgicko, Bulharsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Lotyšsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko.

[67] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284 zo 14. decembra 2016 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES a zrušuje smernica 2001/81/ES (Ú. v. EÚ L 344, 17.12.2016, s. 1).

[68] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/123/ES z 21. októbra 2009, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2005/35/ES o znečisťovaní mora z lodí a o zavedení sankcií za porušenia (Ú. v. EÚ L 280, 27.10.2009, s. 52).

[69] Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Lotyšsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

[70] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES.

[71] Cyprus, Fínsko, Francúzsko, Írsko, Lotyšsko, Nemecko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

[72] Medzinárodný dohovor o zabránení znečisťovaniu z lodí (dohovor MARPOL).

[73] Belgicko, Bulharsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Španielsko a Švédsko.

O výnimky z dosiahnutia dobrého environmentálneho stavu pre kontaminanty požiadali Poľsko a Švédsko v Baltskom mori a Holandsko, Spojené kráľovstvo a Švédsko v regióne severovýchodného Atlantického oceánu. Odôvodnenia využitia výnimiek však vždy nie sú technicky presvedčivé, napríklad v prípade uvedenia neprimeraných nákladov bez toho, aby sa poskytlo dostatočné odôvodnenie vrátane analýzy nákladov a prínosov a analýzy výhod a nevýhod alternatívnych nápravných opatrení. Navyše, časové horizonty na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu sa v jednotlivých regiónoch líšia, čo je pri tlaku, ktorý je tak dobre zdokumentovaný, znepokojujúce, keďže je predmetom mnohých zákonov a politických iniciatív na úrovni EÚ, ako aj na medzinárodnej úrovni.

Dva členské štáty[74] zdôvodňujú svoje výnimky z dosiahnutia dobrého environmentálneho stavu kontaminantov v morských plodoch tým, že príslušné zdroje znečistenia sa nachádzajú aj mimo ich morských vôd. Zdá sa, že väčšina[75] členských štátov v severovýchodnom Atlantiku súhlasí s tým, že do roku 2020 sa dosiahne dobrý environmentálny stav, zatiaľ čo v ostatných troch regionálnych moriach to buď nemožno odhadnúť, alebo sa dobrý environmentálny stav očakáva až po roku 2020.

Opatrenie → *Poľsko: zacielenie na rôzne zdroje kontaminantov*

Poľsko prijalo kombináciu opatrení zameraných na rôzne kontaminanty, ktoré sa dostávajú do jeho morských vôd. Poľský program zahŕňa opatrenia na reguláciu kontaminantov, ako sú napríklad vybagrované materiály, parafín a ich deriváty. Poľsko zároveň pripravuje rekonštrukciu svojich zrážkových a kanalizačných systémov a súčasne zavádza opatrenia na zníženie kontaminantov z vody vypúšťanej zo zariadení na úpravu výfukových splodín. Uvádza aj nové opatrenia na zníženie rizík spôsobených znečistením ropou a inými škodlivými látkami. Ďalšie opatrenia zahŕňajú plány na modernizáciu flotily vnútrozemskej lodnej dopravy, ustanovenia o povoľovaní vypúšťania priemyselnej odpadovej vody a hospodárenia s vodami v siedmich povodiach riek.

Morský odpad

Odpad je tlak na morské prostredie, ktorý si napokon nájde cestu na morské dno a na pobrežie. Vykonávanie rámcovej smernice o morskej stratégii viedlo k lepšiemu pochopeniu makroodpadu a mikroodpadu, najmä odpadu z plastov. Zdroje morského odpadu sa najviac pripisujú týmto ľudským činnostiam: cestovný ruch a rekreačné činnosti, komunálny odpad, priemyselné činnosti, námorná doprava a komerčný rybolov. V boji proti morskému odpadu členské štáty využívajú viaceré existujúce právne predpisy EÚ, najmä v oblasti odpadového hospodárstva, komunálnych odpadových vôd alebo prístavných zberných zariadení[76], ako aj medzinárodné dohody a akčné plány v rámci regionálnych morských dohovorov[77]. Z národných programov vyplýva, že všetkých 16 členských štátov prijíma alebo plánuje prijať

[74] Fínsko a Malta.
[75] Belgicko, Francúzsko, Holandsko, Írsko a Spojené kráľovstvo.
[76] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/59/ES z 27. novembra 2000 o prístavných zberných zariadeniach na lodný odpad a zvyšky nákladu, Ú. v. ES L 332, 28.12.2000, s. 81 – 90.
[77] Existujú regionálne akčné plány pre severovýchodný Atlantik, pobaltské a stredomorské regióny; akčný plán pre oblasť Čierneho mora sa pripravuje.

opatrenia na zlepšenie odpadového hospodárstva v sektore rybárstva. Najčastejšie oznámené opatrenia sú čistenie pobrežia, „výlov“ odpadu a komunikačné iniciatívy. Tieto opatrenia majú len mierny vplyv na zníženie tlaku, pomáhajú však zvyšovať informovanosť, a tak zabraňujú budúcemu znečisteniu. Zdá sa však, že cielené opatrenia týkajúce sa odpadu na pobreží, napríklad obmedzenie šírenia plastov na jedno použitie alebo zníženie objemu mikroplastov a odpadu z akvakultúry, nie sú dostatočne rozvinuté. Napríklad iba päť členských štátov[78] osobitne riešilo otázku akvakultúry.

Opatrenie → *Francúzsko: zníženie morského odpadu a chov mäkkýšov*

Francúzsko má k dispozícii dve opatrenia týkajúce sa morského odpadu, ktoré si zaslúžia pozornosť. Prvé opatrenie je súčasťou národného programu predchádzania vzniku odpadu a pozostáva zo štyroch krokov: 1. rozšírenie zodpovednosti výrobcov; 2. obmedzenie určitých výrobkov, ako sú jednorazové plastové vrecká[79]; 3. podpora dobrovoľných opatrení na zníženie a recykláciu morského odpadu a 4. zosúladenie regionálnych plánov prevencie odpadu a nakladania s odpadom prostredníctvom nástrojov politiky v oblasti vody a morí a s plánmi na zber a spracovanie odpadu v prístavoch. Druhé opatrenie sa týka akvakultúrneho chovu mäkkýšov, ktorý môže byť významným zdrojom odpadu, ale ktorý sa v programoch opatrení iných členských štátov rieši len zriedka. Francúzsko plánuje obmedziť degradáciu zasiahnutých biotopov obmedzením prístupu na príslušné pozemky morskej kultúry v prílivových oblastiach a zberom a recykláciou odpadu, ktorý na nich vzniká.

Programy opatrení pre morský odpad treba vnímať v širšom kontexte vývoja na úrovni EÚ, ktorý viedol k prijatiu balíka predpisov o obehovom hospodárstve[80], stratégie EÚ pre plasty[81] a legislatívneho návrhu týkajúceho sa morského odpadu a plastov na jedno použitie[82].

Zo 16 členských štátov iba šesť[83] očakáva, že sa do roku 2020 dosiahne dobrý environmentálny stav, pokiaľ ide odpad. Malta je jediným členským štátom, ktorý požiadal o výnimku na základe toho, že opatrenia susedných krajín by údajne brzdili jej úsilie; toto navrhované zdôvodnenie sa však nezdá byť plne podložené, pričom Malta neuviedla žiadny alternatívny časový plán.

Energia vrátane podmorského hluku

Aj spotreba energie, napríklad vo forme vykurovacích a elektrických systémov, hluku, elektromagnetického žiarenia, rádiových vĺn alebo vibrácií, môže byť tlakom na morské

[78] Francúzsko (v severovýchodnom Atlantiku), Írsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.

[79] Francúzsko okrem toho prijalo aj neoznámené opatrenie, ktorým sa od roku 2020 zakazujú biologicky nerozložiteľné plasty na jedno použitie, a druhé opatrenie, ktorým sa zakazujú biologicky nerozložiteľné plastové vatové tyčinky a mikroguľôčky v niektorých kozmetických výrobkoch.

[80] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo, COM(2015) 614 final.

[81] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Európska stratégia pre plasty v obehovom hospodárstve, COM(2018) 28 final.

[82] Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o znižovaní vplyvu určitých plastových výrobkov na životné prostredie, COM(2018) 340 final.

[83] Belgicko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko a Spojené kráľovstvo.

prostredie. Väčšina členských štátov doposiaľ sústredila svoje úsilie na podmorský hluk, ktorého účinky sú zložité a zatiaľ im úplne nemožno porozumieť. Hluk môže napríklad vytlačiť morské druhy z oblastí ich rozmnožovania alebo ovplyvniť ich sluch, v dôsledku čoho sa môžu stať zraniteľnejšími. Účinok závisí aj od druhu hluku, t. j. od toho, či je nepretržitý alebo impulzný, ako aj od jeho frekvencie. Hluk môže pochádzať z lodnej dopravy, morského výskumu, energetických plošín na otvorenom mori, stavebných prác a obranných činností. Členské štáty opäť použili právne predpisy EÚ, napríklad smernicu o biotopoch a smernicu o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Vo svojich programoch opatrení opäť uvádzajú aj medzinárodné dohody a iniciatívy prijaté prostredníctvom regionálnych morských dohovorov. Opatrenia zahŕňajú ochranu konkrétnych oblastí pred impulzným aj nepretržitým hlukom vývoj ekologických lodí; obmedzenie používania určitých druhov svetiel na ropných a plynových plošinách a zvyšovanie informovanosti, vykonávanie výskumu a vypracovanie usmernení na posudzovanie hluku. Hoci opatrenia zahŕňajú väčšinu tlakov, často ide o nepriame opatrenia prostredníctvom výskumu, ktorý členské štáty oznámili spolu so svojimi opatreniami.

Šesť členských štátov[84], najmä zo severovýchodného Atlantického oceánu, očakáva dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu do roku 2020. Vzhľadom na v súčasnosti chýbajúce poznatky však niektoré členské štáty[85] nedokážu odhadnúť, kedy sa dosiahne dobrý environmentálny stav, alebo neuviedli termín, kedy sa má dosiahnuť[86]. Žiadny členský štát nepožiadal o výnimku.

Opatrenie → *Cyprus: hluk z prác súvisiacich s prieskumom uhľovodíkov*

Cyprus uvádza opatrenie zamerané na impulzný podmorský hluk tým, že vyžaduje podmienky „mäkkého štartu/pomalého štartu“ pri prieskume a ťažbe uhľovodíkov. Patria sem seizmické prieskumy na mori v zmysle vymedzenia v smerniciach o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o strategickom environmentálnom hodnotení a v protokole k Barcelonskému dohovoru o ochrane Stredozemného mora pred znečisťovaním spôsobeným prieskumom a využívaním kontinentálneho šelfu a morského dna a jeho podložia.

Opatrenia prijaté na riešenie stavu morskej biodiverzity

Obmedzenie negatívnych vplyvov tlakov na morské prostredie by malo zlepšiť podmienky pre morské druhy a biotopy. Opatrenia opísané v predchádzajúcich oddieloch by preto mali pomôcť zachovať alebo zlepšiť stav morskej biodiverzity. Väčšina členských štátov však nevytvára dostatočné prepojenia medzi týmito dvoma druhmi opatrení, čo obmedzuje účinnosť programov. Členské štáty napriek tomu vyčlenili opatrenia, ktoré sa týkajú rôznych morských biotopov, ako sú opatrenia priestorovej ochrany, hoci sú priestorovo obmedzené a nemusia sa zameriavať na oblasti, v ktorých sú tlaky najväčšie (napr. vlečné siete na morskom dne mimo chránených oblastí).

[84] Belgicko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Írsko a Spojené kráľovstvo.
[85] Nemecko, Malta a Švédsko.
[86] Cyprus, Poľsko, Portugalsko, Španielsko a Taliansko. Bulharsko a Lotyšsko neurčili dobrý environmentálny stav.

Vtáky

Ako najvýznamnejší tlak, ktorý má podľa členských štátov vplyv na vtáky, uviedli členské štáty náhodné vedľajšie úlovky v dôsledku činností komerčného rybolovu. Ďalšie vykázané tlaky zahŕňali morský odpad, nepôvodné druhy, znečistenie ropou a vizuálne rušenie svetlom. Napriek výskytu straty biotopov spôsobenej ľudskou činnosťou, kontaminantmi v mori a lovom členské štáty tieto tlaky uvádzali menej často. Nie je prekvapujúce, že väčšina opatrení súvisí s vykonávaním smernice o vtákoch a smernice o biotopoch, a teda so zriaďovaním osobitných chránených území[87] na ochranu vtáčích biotopov a území rozmnožovania, hniezdenia a kŕmenia. Členské štáty takisto uvádzajú, že na riešenie problému vedľajších úlovkov uplatňujú pravidlá spoločnej rybárskej politiky, čo znamená napríklad obmedzenie používania určitého rybárskeho výstroja na zníženie možnosti zachytenia vtákov alebo na podporu udržateľných nástrojov a techník rybolovu. Členské štáty sa len príležitostne odvolávajú na smernicu o námornom priestorovom plánovaní[88], ktorá by mohla pomôcť pri určovaní oblastí rybolovu a znižované vplyvov na vtáky.

Všetky členské štáty v severovýchodnom Atlantiku prepojili svoje opatrenia aj s odporúčaniami dohovoru OSPAR o ochrane, zatiaľ čo niektoré[89] z členských štátov v Baltskom mori sa odvolávajú na akčný plán pre Baltské more v rámci dohovoru HELCOM. V Stredozemí sa väčšina členských štátov vo všeobecnosti odvoláva na akčné plány Barcelonského dohovoru týkajúce sa druhov vtákov a chránených morských oblastí.

Desať členských štátov[90] neoznámilo, kedy dosiahnu dobrý environmentálny stav, pričom ako dôvod uviedli buď nedostatočné poznatky, alebo neposkytli žiadne ďalšie odôvodnenie. Neboli oznámené žiadne výnimky.

Opatrenie → *Malta: ochrana vtákov pred predátormi*

Malta vykonáva opatrenie[91] na ochranu populácií víchrovníka hnedastého *(Puffinus yelkouan)* pred potkanom, ktorý sa stal ich predátorom. Potravinový odpad z ľudských rekreačných aktivít v osobitne chránených územiach viedol k zvýšenému výskytu potkanov, ktoré na vtáky vyvíjajú významný predátorský tlak. V záujme účinnejšej ochrany druhov vtákov a ich biotopov sa projekt zameriava na zvýšenie informovanosti ľudí o probléme, a tým aj na zmenu ich správania v chránených územiach s cieľom obmedziť množstvo odpadkov a prítomnosť škodcov. Opatrenie ide nad rámec smernice o vtákoch.

Ryby a hlavonožce

Okrem zjavného tlaku pochádzajúceho z rybolovu komerčných druhov predstavuje jeden z najvýznamnejších tlakov problém vedľajších úlovkov (za ním nasledujú kontaminanty).

[87] Ako sa stanovuje v smernici o vtákoch a smernici o sústave Natura 2000.
[88] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/89/EÚ z 23. júla 2014, ktorou sa ustanovuje rámec pre námorné priestorové plánovanie (Ú. v. EÚ L 257, 28.8.2014, s. 135).
[89] Lotyšsko, Poľsko a Švédsko.
[90] Bulharsko, Cyprus, Fínsko, Lotyšsko, Malta, Nemecko, Portugalsko, Španielsko, Švédsko a Taliansko.
[91] Financuje sa prostredníctvom programu LIFE.

Členské štáty vo svojich programoch menej často uvádzajú stratu a poškodenie biotopov, odpad a podmorský hluk. Ako už bolo uvedené, otázka komerčne lovených druhov sa vo všeobecnosti dobre rieši opatreniami pre komerčne lovené ryby a mäkkýše. Tieto opatrenia zahŕňajú zákaz rybolovu v určitých oblastiach a/alebo zákaz niektorých rybolovných postupov, ako je rybolov pomocou vlečných sietí. Na nekomerčné druhy sa však opatrenia nie vždy vzťahujú. Trinásť členských štátov[92] okrem toho obmedzuje používanie určitých techník rybolovu, a tým sa zameriavajú aj na problém vedľajších úlovkov. Väčšina členských štátov informuje o využívaní opatrení priestorovej ochrany založených na sústave Natura 2000 podľa smernice o biotopoch na ochranu niektorých druhov rýb a v menšej miere aj na opatrenia rámcovej smernice o vode na ochranu migračných ciest rýb. Na ochranu určitých biotopov morského dna, ktoré rybám slúžia na rozmnožovanie a odchov mláďat, sa takisto používajú priestorové opatrenia. Okrem prepojenia svojich opatrení s regionálnymi morskými dohovormi členské štáty stredomorského regiónu rovnako ako v prípade vtákov uvádzajú aj iniciatívy súvisiace s regionálnymi organizáciami riadenia rybolovu. Kampane zamerané na zvyšovanie informovanosti[93], ako je informovanie spotrebiteľov o udržateľných postupoch rybolovu alebo informovanie profesionálnych a rekreačných rybárov, poskytujú pridanú hodnotu iným priamym opatreniam. Niektoré[94] členské štáty uvádzajú potrebu lepšieho výskumu, najmä v záujme pochopenia, aké dôsledky majú tlaky, ktoré ovplyvňujú túto skupinu druhov.

Poľsko požiadalo o výnimku z dosiahnutia dobrého environmentálneho stavu, keďže mu v tom údajne bránia iné environmentálne faktory, ako je zmena klímy a salinita. Poskytnuté informácie uvedenú výnimku odôvodňujú len čiastočne (bez dôkazov o zmene trendov ukazovateľov spojenou s predvídateľnými zmenami teploty a salinity). Spojené kráľovstvo uvádza odôvodnenú výnimku, pokiaľ ide o čas potrebný na to, aby populácie rýb (biomasa) reagovali na zmeny miery rybolovu v spojení s ďalšími biologickými a klimatickými podmienkami. Tri členské štáty[95] uviedli, že do roku 2020 dosiahnu dobrý environmentálny stav.

Opatrenie → *Nemecko: zvyšovanie informovanosti spotrebiteľov o udržateľnom rybolove*

Nové opatrenie v Nemecku pozostáva z informačnej kampane zameranej na spotrebiteľov rozličných morských plodov s cieľom zvýšiť informovanosť o „udržateľnom rybárstve šetrnom k ekosystémom“. V rámci kampane sa bude vyvíjať učebný a informačný materiál založený na najlepších dostupných vedeckých údajoch a na súčasnom stave výskumu. Cieľom je zmeniť správanie spotrebiteľov na ekologickejšie a priaznivo naklonené udržateľným technikám rybolovu. Kampaň sa nepriamo zameriava na využívanie dopytu spotrebiteľov ako stimulu na to, aby sa v odvetví rybolovu prijali udržateľnejšie postupy rybolovu.

Cicavce a plazy

[92] Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Francúzsko, Holandsko, Írsko, Malta, Poľsko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.
[93] Bulharsko, Francúzsko, Malta, Nemecko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.
[94] Bulharsko, Francúzsko, Lotyšsko, Poľsko, Portugalsko a Taliansko.
[95] Belgicko, Francúzsko a Írsko.

Na morské cicavce a plazy, ako sú veľryby, tulene a korytnačky, majú vplyv faktory ako náhodné vedľajšie úlovky z komerčných rybolovných činností, ako aj strata biotopov, kontaminanty, morský odpad, kolízie s plavidlami a podmorský hluk. Väčšina členských štátov uviedla, že prijala opatrenia priestorovej ochrany prostredníctvom smernice o biotopoch s cieľom chrániť biotopy vrátane miest na rozmnožovanie, kŕmenie a hniezdenie. Väčšina nových opatrení sa v skutočnosti sústredí na priestorovú ochranu vrátane opatrení na zníženie podmorského hluku. Náhodné vedľajšie úlovky sa regulujú v spoločnej rybárskej politike novými opatreniami na používanie selektívnejšieho rybárskeho výstroja. Len niekoľko členských štátov[96] vníma súvislosť medzi morským odpadom a cicavcami a korytnačkami, hoci tieto druhy pravdepodobne odpadky prehĺtajú alebo sa zapletú do strateného alebo opusteného rybárskeho výstroja. Niekoľko členských štátov prepája opatrenia aj so smernicu o námornom priestorovom plánovaní[97] a so smernicou o posudzovaní vplyvov na životné prostredie[98]. Okrem prepojenia svojich opatrení s regionálnymi morskými dohovormi väčšina členských štátov dané opatrenia prepája s dohodou o ochrane malých veľrýb v Baltskom a Severnom mori a dohodou o ochrane veľrýb v Čiernom mori, Stredozemnom mori a priľahlej atlantickej oblasti. Medzi ďalšie opatrenia patrí zníženie vplyvu strateného rybárskeho výstroja a zmierňujúce opatrenia v prípade znečistenia ropou. Medzi uvedené opatrenia patria činnosti zamerané na zvyšovanie informovanosti, ako je informovanie rybárov o vplyve agresívnych techník rybolovu na cicavce a korytnačky alebo motivovanie turistov k tomu, aby sa rozhodli pre udržateľné turistické aktivity.

Len niekoľko členských štátov[99] tvrdí, že do roku 2020 dosiahnu dobrý environmentálny stav. Poľsko oznámilo výnimku s tým, že do roku 2020 nedosiahne dobrý stav životného prostredia pre sviňuchy vzhľadom na to, že ide o sťahovavý druh, ako aj s ohľadom na skutočnosť, že väčšina vedľajších úlovkov sa vyskytuje mimo morských vôd. Toto odôvodnenie sa nejaví ako dostatočné, keďže vedľajšie úlovky pochádzajúce z oblastí mimo jeho vôd možno primerane kontrolovať prostredníctvom cezhraničných partnerských procesov.

Opatrenie → *Taliansko: znižovanie počtu kolízií s loďami*

Významný počet prípadov úhynu veľrýb v Stredomorí možno pripísať plavidlám. V rámci projektu REPCET[100] chce Taliansko umiestniť na palubu všetkých plavidiel softvér s cieľom pomôcť zistiť prítomnosť a polohu veľrýb pod vodou, čím sa zníži počet kolízií a miera úmrtnosti. V rámci opatrenia okrem toho prevádzkovateľom plavidiel poskytne odborná príprava na používanie tohto softvéru.

Biotopy vodného stĺpca

[96] Bulharsko, Francúzsko (pre severovýchodný Atlantik), Španielsko a Švédsko.
[97] Belgicko, Bulharsko, Fínsko, Francúzsko (pre Stredozemie), Írsko, Lotyšsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Spojené kráľovstvo, Švédsko a Taliansko.
[98] Bulharsko, Cyprus, Francúzsko (pre severovýchodný Atlantik), Holandsko, Írsko, Lotyšsko, Malta, Nemecko, Poľsko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko a Taliansko.
[99] Belgicko, Francúzsko, Írsko a Spojené kráľovstvo.
[100] http://www.repcet.com

Druhy žijúce v biotopoch vodného stĺpca čelia viacerým tlakom, ako sú kontaminanty, eutrofizácia, nepôvodné druhy, lov rýb, vedľajšie úlovky a odpad. V programoch členských štátov sa zriedka prepájajú opatrenia zamerané na tieto tlaky s biotopmi vodného stĺpca, čo im sťažuje určenie spôsobu dosiahnutia dobrého environmentálneho stavu týchto biotopov. Preto bolo hlásených len málo osobitných opatrení.

K dobrému stavu týchto biotopov prispievajú plány riadenia chránených morských oblastí, vykonávanie sústavy Natura 2000 v rámci smernice o biotopoch a prijímanie ďalších vnútroštátnych opatrení priestorovej ochrany. Rámcová smernica o vode zohráva úlohu aj prostredníctvom zníženia koncentrácie živín a kontaminantov a zlepšením hydrologických podmienok, čím sa znižujú eutrofické podmienky a znečistenie morských vôd. Regionálne prepojenia sa týkali aj iných druhov biotopov. Aj tu len tri členské štáty[101] vykázali, že do roku 2020 dosiahnu dobrý environmentálny stav, ale žiadny členský štát nepožiadal o výnimku.

Opatrenie → *Švédsko: vzťahy tlaku a stavu biotopov vodného stĺpca*

Švédsko dôrazne prepojilo svoje opatrenia týkajúce sa biodiverzity s opatreniami na riešenie osobitných tlakov v biotopoch vodného stĺpca, čo znamená, že sa na tlaky zameriava súhrnne s cieľom ochrany morskej biodiverzity. Tento dôkladný prístup k dosiahnutiu dobrého environmentálneho stavu biodiverzity nadväzuje aj na odôvodnenie rozhodnutia 2017/848/EÚ. Opatrenia sa týkajú týchto oblastí:

- komerčne lovené ryby a mäkkýše prostredníctvom regulácie a riadenia rybolovu, chránených morských oblastí a zón sezónneho uzatvorenia;
- eutrofizácia prostredníctvom zníženia dlhodobého zaťaženia živinami lokálne v eutrofických zálivoch a v Baltskom mori;
- kontaminanty prostredníctvom riadenia vypúšťania nebezpečných látok, ako sú látky na ochranu lodí (proti hnilobe) a splašky;
- nepôvodné druhy prostredníctvom nepriamych opatrení, ktoré zahŕňajú zvyšovanie informovanosti, plány riadenia a opatrenia na zníženie rizík.

Biotopy morského dna

Na morské dno majú vplyv mnohé ľudské činnosti, a to najmä prostredníctvom fyzického narušenia, pričom najrozšírenejšou takouto činnosťou je komerčný rybolov využívajúci vlečné siete na lov pri dne. Postupom času takýto rybolov viedol k významnej strate citlivých biotopov morského dna, čo spôsobilo dlhotrvajúce rozsiahle poškodenie biotopov morského dna. Medzi ďalšie potenciálne škodlivé činnosti patrí získavanie pôdy, prevádzka prístavov, zneškodňovanie pevného odpadu (vrátane vybagrovaného materiálu), ťažba morského piesku a štrku, kladenie podmorských káblov a potrubí a činnosti v oblasti obnoviteľnej energie. Do programov opatrení na riešenie boli zahrnuté regulačné prístupy na riešenie väčšiny z týchto aktivít. Hlavným nástrojom sú napríklad opatrenia priestorovej ochrany vrátane opatrení podľa smernice o biotopoch. Všetkých 16 členských štátov informovalo o iniciatívach na

[101] Írsko, Francúzsko a Spojené kráľovstvo.

ochranu zraniteľných biotopov pred rybolovnými činnosťami. Tieto iniciatívy sú zosúladené s opatreniami pre udržateľný rybolov (väčšinou na základe spoločnej rybárskej politiky, ako je zákaz určitých druhov rybolovu vrátane vlečných sietí na lov pri dne a používanie rybárskeho výstroja, ktorý je menej ničivý pre morské dno). Ďalšie uvádzané regulačné nástroje zahŕňajú posúdenia vplyvu na životné prostredie, pokiaľ ide o ďalšie tlaky, ako sú úrovne živín z akvakultúry. Pri ďalších znečisťujúcich účinkoch členské štáty uvádzajú opatrenia na základe rámcovej smernice o vode. Regionálne prepojenia sa týkali aj iných druhov biotopov. Poškodenie morského dna sa môže vyskytnúť aj v dôsledku rekreačných činností, ako je kotvenie rekreačných lodí alebo rekreačný rybolov – v súvislosti s nimi oznámili opatrenia štyri členské štáty[102]. Tieto opatrenia sa však často obmedzovali na konkrétne oblasti. Preto je pravdepodobné, že členské štáty naďalej nebudú riešiť problém značnej časti biotopov morského dna, ktoré sa vyskytujú mimo oblastí priestorovej ochrany a ktoré sú ovplyvnené ľudskými činnosťami.

Niekoľko členských štátov vykonalo aj činnosti na zvýšenie informovanosti[103] o ničivosti niektorých metód komerčného rybolovu pre biotopy morského dna a vykonalo výskum[104], ktorý zahŕňal napríklad mapovanie biotopov morského dna.

Päť členských štátov[105] uviedlo, že do roku 2020 dosiahnu dobrý environmentálny stav, pričom Poľsko požiadalo o výnimku na základe prírodných podmienok, ako je pomalé oživenie morského prostredia, výrazné rozšírenie nepôvodných druhov v poľských vodách a v oblasti s prirodzene sa vyskytujúcimi sezónnymi nízkymi hladinami kyslíka. Tieto dôvody však výnimku odôvodňujú len čiastočne, keďže Poľsko nevynaložilo úsilie na identifikáciu konkrétnych biotopov ovplyvnených nepôvodnými druhmi, a takisto preto, že pri spotrebe kyslíka v Baltskom mori ide prevažne o dôsledok obohacovania o živiny.

Opatrenie → *Španielsko: usmernenia pre rekreačné morské aktivity*

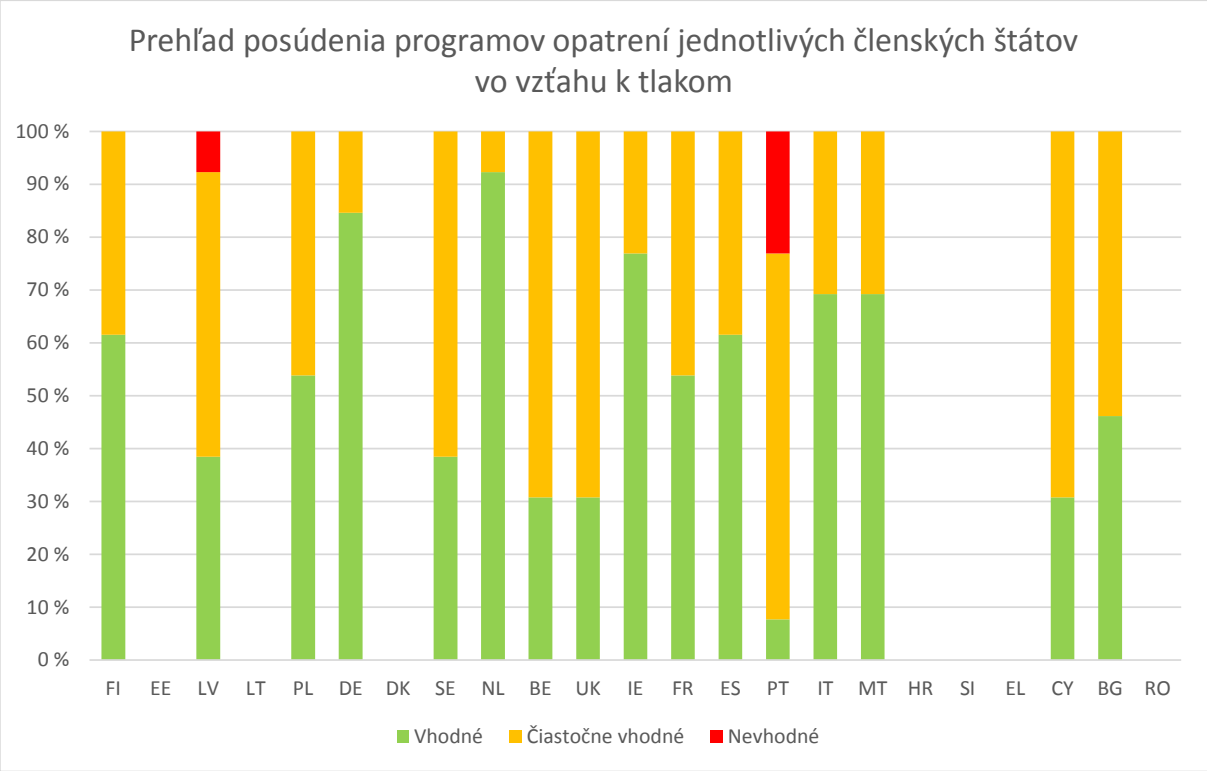
Kotvenie lodí fyzicky poškodzuje morské dno a môže dokonca viesť k stratám biotopov morského dna z dôvodu jeho zraniteľného stavu. Tieto vplyvy sú najsilnejšie na dnách zarastených morskými trávami (*Posidonia oceanica* a *Cymodocea nodosa*) a pri niektorých druhoch zahrnutých v španielskom katalógu ohrozených druhov, ako sú lastúrniky druhu *Pinna nobilis* a morská hviezdovka druhu *Asterina pancerii*. Z tohto dôvodu Španielsko vydalo príslušným orgánom pokyn, aby regulovali uvedenú činnosť v chránených biotopoch morského dna. Opatrenie presahuje rámec činností, ktoré sa zvyčajne riešia podľa smernice o biotopoch.

Aký výkon podávajú členské štáty?

Opatrenia proti tlakom

[102] Belgicko, Bulharsko, Francúzsko a Španielsko.
[103] Bulharsko, Malta, Nemecko, Portugalsko a Taliansko.
[104] Bulharsko, Francúzsko, Holandsko, Lotyšsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Španielsko a Švédsko.
[105] Belgicko, Fínsko, Francúzsko, Írsko a Spojené kráľovstvo.

Členské štáty vo svojich programoch opatrení aspoň čiastočne riešili viaceré tlaky: introdukciu nepôvodných druhov, komerčný rybolov, prísun živín, tlaky na biotopy morského dna, hydrografické zmeny, kontaminanty a morský odpad V grafe 2 sa uvádza, koľko z tlakov, ktoré členské štáty uviedli vo svojich posúdeniach podľa článku 8, bolo náležite riešených opatreniami.

Graf2 Vhodnosť opatrení členských štátov proti tlakom (členské štáty sa uvádzajú v geografickom poradí pre každý morský región)

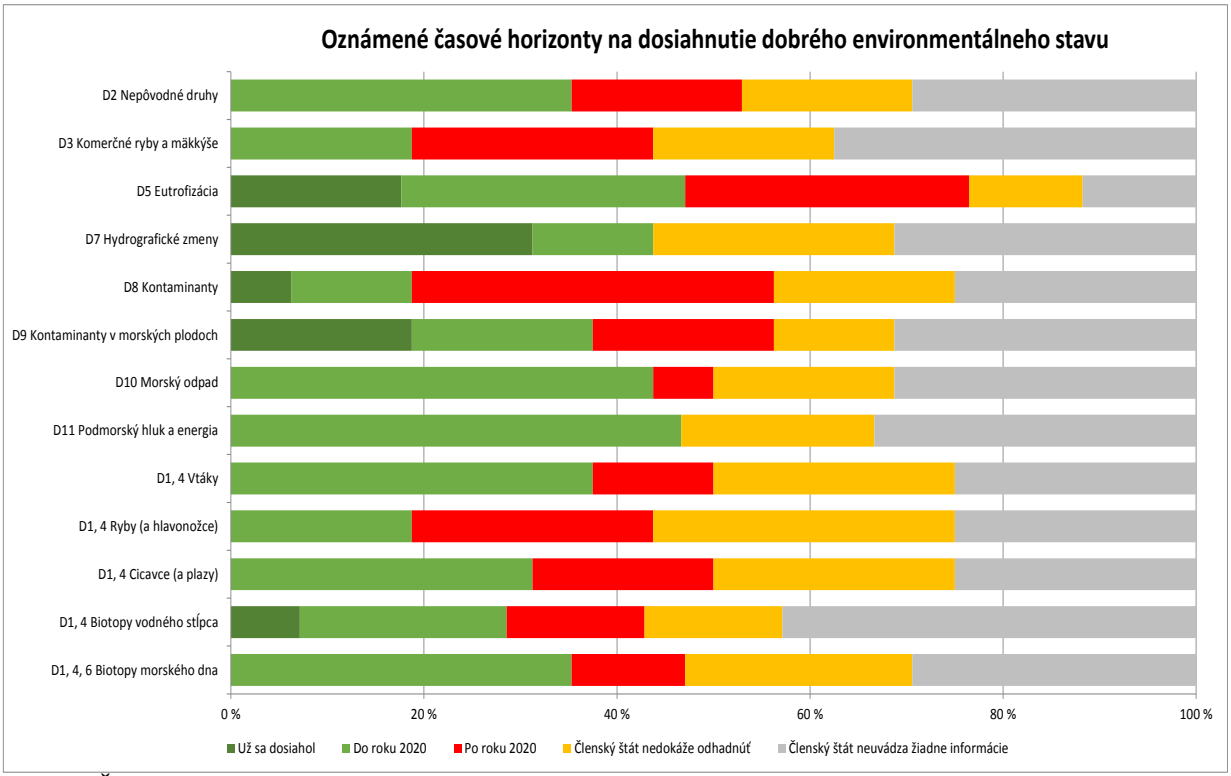
Pri každom členskom štáte sa uvádza počet prípadov, keď boli opatrenia špecifické pre daný deskriptor tlaku, ktorý členské štáty uviedli podľa článku 8, posúdené ako riešiace (zelená), čiastočne riešiace (oranžová), neriešiace (červená) (napr. 100 % „riešenie tlakov“ znamená, že programe rieši hlásené tlaky v prípade všetkých deskriptorov).

Časové horizonty, vykonávanie opatrení a ich účinnosť

Ako sa uvádza v príslušných oddieloch a sumarizuje v grafe 3, časové harmonogramy oznámené členskými štátmi poskytujú zmiešaný obraz o časovom horizonte dosiahnutia dobrého environmentálneho stavu. To môže byť čiastočne preto, lebo členské štáty uvádzajú, že niektoré opatrenia neboli do roku 2016 funkčné tak, ako sa to vyžaduje v smernici. Takisto treba poznamenať, že uvedené opatrenia nie sú vždy priamo spojené s určením dobrého environmentálneho stavu a environmentálnych cieľov. Navyše chýbajúca konzistentnosť na (sub)regionálnej úrovni[106] pri definovaní dobrého environmentálneho stavu a rôzna úroveň

[106] COM(2014) 97 final.

ambícií členských štátov zvyšujú neistotu, či sú opatrenia dostatočné na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu do roku 2020. Očakáva sa, že prostredníctvom úplného vykonania rozhodnutia 2017/848/EÚ sa zabezpečí porovnateľnejší a súdržnejší prístup k následným aktualizáciám týchto určení dobrého environmentálneho stavu, a tým sa podporí posúdenie dostatočnosti opatrení.

Graf 3 Časové harmonogramy na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu uvádzané členskými štátmi

Druhá poznámka sa týka pravdepodobnosti, že sa tieto opatrenia zavedú. Týka sa to najmä nových opatrení (vzhľadom na to, že ostatné opatrenia boli vykázané ako prebiehajúce napríklad prostredníctvom iných politických rámcov). Identifikovali sa tri skupiny členských štátov.

Veľmi pravdepodobne	Belgicko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Spojené kráľovstvo, Španielsko, Švédsko, Taliansko.	Tieto členské štáty vypracovali analýzu nákladov a prínosov zavedenia nových opatrení a uviedli subjekty, ktoré by mali byť zodpovedné za ich vykonávanie. Takisto uviedli, že vykonávanie sa začalo už v roku 2016, hoci niektoré opatrenia sa mierne oneskorili (2017 alebo 2018).
Pravdepodobne	Bulharsko, Holandsko,	Predložená analýza nákladov a prínosov nezahŕňa všetky nové opatrenia a tieto členské štáty neuviedli všetky

	Lotyšsko, Malta, Poľsko, Portugalsko	časové horizonty. Pri oznámených opatreniach sa očakáva, že veľa z nich bude vykonaných po roku 2018, niektoré až po roku 2020. Členské štáty vo všeobecnosti označili subjekty zodpovedné za vykonávanie týchto opatrení.
Žiadny záver	Cyprus, Írsko	Informácie poskytnuté týmito členskými štátmi neumožňujú dospieť k záveru.

Tabuľka1 – Pravdepodobnosť zavedenia nových opatrení[107]

Posúdenia nákladov a prínosov, ak sa uskutočnili, však nie sú úplne výpovedné. Členské štáty vždy neuviedli vykonávací orgán, financovanie a pridelené rozpočtové prostriedky, čo spochybňuje pravdepodobnosť vykonania príslušných opatrení. Takisto neboli kvantifikované potenciálne vplyvy opatrení, prípadne boli opísané iba kvalitatívne.

Vykazovanie na primeranej úrovni podrobnosti by umožnilo lepšie pochopiť, čo je cieľom opatrenia. Vplyvy prebiehajúcich opatrení na morské prostredie sa nedali odhadnúť. Preto nie je možné vyčísliť, aká časť tlaku sa zníži a či sú samotné opatrenia dostatočné na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu. Aj keď sa uznáva, že pri niektorých opatreniach to nie je možné urobiť, napríklad v dôsledku chýbajúcich poznatkov, posúdenie by malo lepšiu výpovednú hodnotu, ak by sa úsilie členských štátov premietlo do hmatateľného posúdenia pozitívnych účinkov opatrení na morské prostredie.

Ďalšie pripomienky spočívajú v tom, že hoci väčšina členských štátov sa odvoláva na príslušné regionálne morské dohovory a medzinárodné dohody, niektoré členské štáty sa odvolávajú na regionálne akčné plány a regionálne alebo medzinárodné záväzky len všeobecne, bez toho, aby špecifikovali, aké opatrenia vykonávajú. Ani v tomto prípade sa presne nedali identifikovať ciele predmetných opatrení. Vo väčšine prípadov sa opatrenia netýkajú celého regiónu ani subregiónu, ale sú obmedzené na geografický rozsah vnútroštátnych vôd.

Závery a odporúčania

Členské štáty vynaložili značné úsilie na vývoj svojich programov opatrení. Integrovali rozličné vnútroštátne, európske a medzinárodné politiky a procesy s jediným cieľom, ktorým je ochrana morského prostredia. Väčšina členských štátov zaviedla aj nové opatrenia s cieľom špecificky sa zamerať na tlaky na morské prostredie, ktoré by sa inak neriešili, čo poukazuje na pridanú hodnotu rámcovej smernice o morskej stratégii. Pri určitých tlakoch cezhraničného charakteru však chýba regionálna alebo európska koordinácia, čo vedie k potenciálne rozdrobenému a neefektívnemu prístupu pri riešení tohto tlaku. Problém plastového morského odpadu sa v súčasnosti rieši prostredníctvom opatrení na úrovni EÚ, najmä v rámci európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve a jej následných opatrení.

Z posúdenia však vyplýva, že opatreniami, ktoré prijali členské štáty, sa náležite neriešia všetky tlaky na morské prostredie. Ambicióznosť samotných programov sa rôzni. Dosiahnutie

[107] Pri žiadnom z členských štátov sa nedospelo k záveru, že je nepravdepodobné, že by vykonal svoje nové opatrenia.

dobrého environmentálneho stavu do roku 2020 vo všetkých európskych morských regiónoch a pri všetkých 11 deskriptoroch uvedených v danej smernici je naďalej nepravdepodobné. Hoci je známe, že ekosystémy reagujú na zmenu pomaly, táto situácia predstavuje isté sklamanie. Znamená to totiž, že hlavný záväzok vyplývajúci zo smernice, teda dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu, sa pravdepodobne nepodarí splniť včas. Očakáva sa, že v roku 2018 členské štáty podajú správy[108] o stave vykonávania svojho programu opatrení. Vo svojich správach by mali poskytnúť jasnejšie informácie o tom, ako napredujú pri vykonávaní všetkých svojich opatrení.

Od členských štátov sa zároveň očakáva, že do októbra 2018 oznámia aktualizáciu týkajúcu sa stanovenia dobrého environmentálneho stavu, oznámia jej svoje environmentálne ciele, ako aj posúdenie environmentálneho stavu[109]. Komisia bude z týchto rôznych prvkov vychádzať pri príprave správy o vykonávaní v roku 2019, v ktorej sa bude hodnotiť pokrok[110] pred termínom na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu v roku 2020.

Z posúdenia Komisie napokon vyplýva potreba zlepšiť všetky programy opatrení (pričom sa stupeň potrebného zlepšenia môže v jednotlivých krajinách líšiť), ak majú tieto programy majú predstavovať vhodný rámec na splnenie požiadaviek smernice. Príslušné usmernenia týkajúce sa potrebných úprav sú zahrnuté ako súbor odporúčaní v nasledujúcej tabuľke. Usmernenia pre jednotlivé krajiny sa poskytujú vo forme odporúčaní v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe[111]:

Kategória	Odporúčania
Meranie účinnosti: *odkazy na medzinárodné a regionálne iniciatívy*	Pri **meraní účinnosti opatrení by** členské štáty mali: • určiť opatrenia pre každý dotknutý morský región alebo subregión, napríklad pomocou regionálnych akčných plánov; • vysvetliť, aké osobitné opatrenia vyplývajúce z regionálnych alebo medzinárodných iniciatív sa realizujú ako súčasť ich programu, a neuvádzať všeobecné odkazy na regionálne a medzinárodné akčné plány;
Meranie účinnosti: *časové harmonogramy vykonávania, financovanie a zodpovedný subjekt*	• uviesť lehoty na vykonanie, zabezpečené finančné prostriedky a subjekty zodpovedné za vykonávanie všetkých svojich opatrení; • odhadnúť alternatívne termíny dosiahnutia dobrého environmentálneho stavu, ak sa jeho dosiahnutie neočakáva do roku 2020;
Meranie účinnosti: *prepojenie s cieľmi*	• systematicky používať ciele ako míľniky na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu prostredníctvom opatrení;

[108] Článok 18.
[109] Článok 17 ods. 2 písm. a) a písm. b).
[110] Článok 20.
[111] Príloha k tejto správe [SWD(2018)393] obsahuje ďalšie konkrétne závery a odporúčania podľa jednotlivých deskriptorov a podľa jednotlivých členských štátov.

Kategória	Odporúčania
Meranie účinnosti: *prepojenie s monitorovacími programami*	• pri aktualizácii v roku 2020 lepšie prepojiť opatrenia s monitorovacími programami, aby sa zhodnotili ich účinky, a tým aj efektívnosť a účinnosť pri plnení cieľov a dosahovaní dobrého environmentálneho stavu;
Meranie účinnosti: *kvantifikácia tlakov a prepojenie s dobrým environmentálnym stavom*	• kvantifikovať tlaky vo svojich vodách a očakávanú úroveň ich zníženia v dôsledku prijatých opatrení; k tomu by mohlo prispieť úsilie o doplnenie chýbajúcich poznatkov a o určenie metodiky uvedených odhadov na regionálnej alebo európskej úrovni. Takáto kvantifikácia zároveň pomôže prepojiť opatrenia na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu.
Riešenie tlakov: *riešenie tlakov, na ktoré sa opatrenia dostatočne nezameriavali*	Pri **riešení tlakov** by členské štáty mali: • lepšie sa zameriavať na tlaky a súvisiace ľudské činnosti vrátane: introdukcie nepôvodných druhov z lodnej dopravy z dôvodu biologického znečistenia, rekreačného rybolovu, obohacovania o živiny z atmosférických zdrojov, kumulatívnych vplyvov jednotlivých projektov na hydrografické podmienky, prísunu kontaminantov z atmosférických zdrojov, vstupu makroodpadu a mikroodpadu do morského prostredia z pobrežných činností a činností na otvorenom mori, vzniku podmorského hluku z rôznych zdrojov (ako aj tepla a energie, ak je to možné) v morskom prostredí. • zabezpečiť, aby všetky členské štáty v regióne riešili prevládajúce tlaky v tom istom morskom regióne alebo subregióne;
Riešenie tlakov: *územné pokrytie druhov a biotopov*	• pri riešení tlakov na morské druhy a biotopy zabezpečiť širšie geografické pokrytie, najmä na otvorenom mori, pričom opatrenia by sa nemali obmedzovať iba na chránené územia;
Riešenie tlakov: *kombinácia priamych a nepriamych opatrení (zásahy verzus riadenie/informovanosť)*	• vykonávať opatrenia, ktorými sa regulujú alebo usmerňujú tie činnosti, ktoré majú vplyv na morské prostredie, okrem horizontálnych opatrení na zlepšenie riadenia, koordinácie a zvyšovania informovanosti;
Riešenie tlakov: článok 11 verzus článok 13	• zber údajov a monitorovacie úsilie v rámci monitorovacích programov rámcovej smernice o morskej stratégii (článok 11), a nie v rámci programu opatrení (článok 13). Ak však na prípravu účinných opatrení zjavne chýbajú poznatky, je užitočné uviesť opatrenia podniknuté na doplnenie chýbajúcich vedomostí prostredníctvom výskumných iniciatív;
Riešenie tlakov: *vzťah medzi tlakom a stavom*	• zlepšiť prepojenie medzi skupinami opatrení oznámenými pre deskriptory tlaku a ich potenciálnymi prínosmi pre deskriptory stavu s cieľom umožniť ucelený prehľad

Kategória	Odporúčania
	vplyvov;
Riešenie tlakov: *územná pôsobnosť opatrení*	• podrobne vymedziť územnú pôsobnosť opatrení; • rozšíriť územnú pôsobnosť opatrení s cieľom pokryť morské vody mimo pobrežných vôd, v ktorých sú prítomné príslušné tlaky;
Riešenie tlakov: *výnimky*	• hlbšie odôvodniť výnimky uvedené v článku 14, ktoré sa v posúdení označujú ako technicky neodôvodnené alebo len čiastočne odôvodnené.